

Εβδομαδιαία Πρακτική Άσκηση Η' Εξαμήνου: Οδηγίες για την «Ημερολογιακή Έκθεση»

I. Εισαγωγικά

Οι οδηγίες αυτές **έχουν σκοπό να σας διευκολύνουν** στη συγγραφή της «ημερολογιακής έκθεσης», την οποία πρέπει να παραδώσετε **εντός δεκαημέρου** μετά την ολοκλήρωση της αυτοδύναμης εβδομαδιαίας διδασκαλίας του Η' Εξαμήνου στο Γραφείο του υπεύθυνου καθηγητή, προκειμένου να καταχωρηθεί στη Γραμματεία του Τμήματος η ολοκλήρωση της πρακτικής σας άσκησης. Διευκρινίζεται ότι η εν λόγω έκθεση δεν βαθμολογείται, αλλά γίνεται αποδεκτή μόνο αν πληροί τις βασικές προδιαγραφές μιας ημερολογιακής έκθεσης στοχαστικοκριτικής μορφής.

Συγκεκριμένα, μια στοχαστικοκριτική ημερολογιακή έκθεση (*reflective journal*) περιλαμβάνει δύο ειδών στοιχεία. Πρώτον, πληροφορίες και διευκρινίσεις (α) για τον προγραμματισμό της διδασκαλίας (β) τη διεξαγωγή της διδασκαλίας και (γ) την κριτική αυτο-αξιολόγηση της διδασκαλίας. Δεύτερον, στοιχεία προσωπικών προβληματισμών, αμφιβολιών, σχολιασμών, συγκρούσεων, συναισθημάτων και αξιακών τοποθετήσεων του γράφοντος, που σχετίζονται και με τις τρεις παραπάνω φάσεις της διδακτικής πράξης (προγραμματισμός, διεξαγωγή και αυτο-αξιολόγηση). Τα προσωπικά αυτά στοιχεία χαρακτηρίζουν τη στοχαστική ημερολογιακή έκθεση και την αντιδιαστέλλουν ως είδος γραφής από ένα επιστημονικό άρθρο, ή μια απλή ημερολογιακή καταγραφή των προσωπικών μας κινήσεων. Η αξία των στοχαστικών ημερολογιακών εκθέσεων, μάλιστα, θεωρείται μεγάλη, διότι συμβάλλουν στην επαγγελματική ανάπτυξη του στοχαστικο-κριτικού δασκάλου, ο οποίος αποτελεί τον τύπο δασκάλου που απαιτούν τα δεδομένα της εποχής μας.

Στη συνέχεια προτείνουμε μια ενδεικτική δομή της ημερολογιακής έκθεσης, καθώς και μια σειρά ερωτημάτων που αναφέρονται τόσο στην περιγραφή των φάσεων και δραστηριοτήτων, όσο και στον προσωπικό στοχασμό. Όλα αυτά μπορείτε να τα χρησιμοποιήσετε για να περιγράψετε **τρεις ωριαίες διδασκαλίες** (μία διδασκαλία στο μάθημα της Γλώσσας, μία στα Μαθηματικά και μία σε κάποιο άλλο μάθημα επιλογής σας - όπως Μελέτη του Περιβάλλοντος, Ιστορία, Θρησκευτικά κτλ.), τις οποίες πρέπει να παρουσιάσετε στο πλαίσιο της ημερολογιακής έκθεσης. Εξυπακούεται ότι τα παραπάνω στοιχεία δεν είναι δεσμευτικά και μπορείτε να τα τροποποιήσετε και να τα εμπλουτίσετε κατά περίπτωση. Είναι, απλώς, ενδεικτικά και έχουν βοηθητικό ρόλο.

II. Δομή Ημερολογιακής Έκθεσης

A. Προγραμματισμός της Διδασκαλίας

Ο προγραμματισμός έχει σκοπό να σας βοηθήσει να απαντήσετε στον τριπλό προβληματισμό που πρέπει να προηγείται κάθε διδασκαλίας:

- Πού οδηγώ τους μαθητές μου;** (Επιλογή και Αιτιολόγηση Διδακτικών Στόχων)
- Πώς θα φθάσουν εκεί;** (Επιλογή και Αιτιολόγηση Διδακτικών Δραστηριοτήτων)
- Πώς θα γνωρίζω ότι έφθασαν;** (Προετοιμασία Κριτηρίων και Διαδικασιών Αξιολόγησης της Διδασκαλίας)

Οι απαντήσεις σε αυτά τα ερωτήματα βοηθούν στην καλύτερη προετοιμασία του δασκάλου για την διδασκαλία που θα ακολουθήσει.

1. Επιλογή και Αιτιολόγηση Διδακτικών Στόχων

Η πρώτη από τις παραπάνω τρεις ερωτήσεις απαιτεί από το δάσκαλο να ορίσει με σαφήνεια τους διδακτικούς σκοπούς και στόχους της ενότητας που διδάσκει. Οι στόχοι, βέβαια, δεν ορίζονται αυθαίρετα, αλλά σχετίζονται με τους γενικότερους σκοπούς της εκπαίδευσης (π.χ. ανάπτυξη της κριτικής σκέψης και κοινωνικοποίηση) και, κυρίως, με τους σκοπούς του διδακτέου μαθήματος (π.χ. κατανόηση εννοιών και ανάπτυξη περιβαλλοντικής ευαισθησίας).

Με βάση, λοιπόν, τους γενικούς σκοπούς της εκπαίδευσης, τους σκοπούς του συγκεκριμένου μαθήματος, αλλά και τα δεδομένα της συγκεκριμένης τάξης θα κάνετε την επιλογή των διδακτικών στόχων για τη συγκεκριμένη διδακτική ενότητα. Επιπλέον, θα αναπτύξετε εν συντομία το σκεπτικό της επιλογής, την προβληματική που προηγήθηκε, τα κριτήρια που εφαρμόσατε και τη στοχοθεσιμότητα με βάση την ουσία, τελικά, διαμορφώσατε τους στόχους της ενότητας.

Ερωτήσεις που θα σας βοηθήσουν να αναπτύξετε αυτό το σημείο του ημερολογίου είναι οι παρακάτω:

- α) Ποιοι είναι οι γενικότεροι σκοποί που εξυπηρετούνται από τους συγκεκριμένους στόχους αυτής της διδασκαλίας;
- β) Τι θα μπορούν να κάνουν οι μαθητές μετά την ολοκλήρωση της συγκεκριμένης διδασκαλίας;
- γ) Γιατί επιλέξατε τους συγκεκριμένους και όχι κάποιους άλλους στόχους για το συγκεκριμένο μάθημα;
- δ) Ποιες βαθύτερες αντιλήψεις σας και απόψεις σας εκφράζουν οι στόχοι που επιλέξατε;
- ε) Ποιοι παράγοντες και με ποιον τρόπο πιστεύετε ότι σας επηρέασαν κατά τη στοχοθεσία;
- στ) Ποιες επιπτώσεις θα έχουν στους μαθητές σας οι διδακτικοί στόχοι που επιλέξατε;
- ζ) Η προσωπική σας εμπειρία από την εκπαίδευση με ποιον τρόπο σας επηρέασε στην επιλογή της στοχοθεσίας;
- η) Πόσο εξισορροπημένοι είναι οι στόχοι που ορίσατε;

2. Επιλογή και Αιτιολόγηση Διδακτικών και Μαθησιακών Δραστηριοτήτων

Μετά τον καθορισμό των διδακτικών στόχων, θα επιλέξετε διδακτικές και μαθησιακές δραστηριότητες και υλικά που απαιτούνται για την υλοποίηση των στόχων που έχετε θέσει. Στη συνέχεια, τις διδακτικο-μαθησιακές δραστηριότητες που επιλέξατε θα τις οργανώσετε σε στρατηγικές, οι οποίες συνήθως περιλαμβάνουν τις εξής τέσσερις φάσεις διδασκαλίας:

- (i) **Φάση Προετοιμασίας:** κατά την οποία γίνεται η ψυχολογική-γνωστική προετοιμασία των μαθητών σχετικά με τη νέα γνώση που θα διδαχτούν. Πολύ σημαντικό είναι να κερδίσει ο εκπαιδευτικός το ενδιαφέρον των μαθητών (Εδώ αναφέρονται τεχνικές προσέλκυσης του ενδιαφέροντος των μαθητών).
- (ii) **Φάση Επεξεργασίας των Δεδομένων:** κατά την οποία οι μαθητές έρχονται με άμεσο ή έμμεσο τρόπο σε επαφή με τα δεδομένα της διδασκαλίας και εμπλέκονται στην επεξεργασία τους.
- (iii) **Φάση Εφαρμογής-Εμπέδωσης:** κατά την οποία οι μαθητές εμπλέκονται σε μαθησιακές δραστηριότητες εφαρμογής και εμπέδωσης της νέας γνώσης και μεταφοράς της σε νέες καταστάσεις.
- (iv) **Φάση Αξιολόγησης:** Γι' αυτήν γίνεται διεξοδικά λόγος παρακάτω.

Ερωτήσεις που θα σας βοηθήσουν στο σημείο αυτό είναι οι παρακάτω:

- α) Ποιες διδακτικές και μαθησιακές δραστηριότητες θα επιλέξετε και πώς θα τις οργανώσετε σε ολοκληρωμένη στρατηγική με εσωτερική συνοχή;
- β) Γιατί επιλέξατε τις συγκεκριμένες δραστηριότητες και πώς σχετίζονται με τους στόχους σας;
- γ) Ποιες βαθύτερες αντιλήψεις και απόψεις σας αναδεικνύει η επιλογή της διδακτικής στρατηγικής με τις συγκεκριμένες διδακτικές δραστηριότητες;
- δ) Σε τι μαθησιακές δραστηριότητες θα εμπλακούν οι μαθητές για να εμπεδώσουν τη νέα γνώση;
- ε) Πώς θα περιγράφατε τη ροή του μαθήματος σε συνάδελφο, για να μπορέσει να την κάνει κι εκείνος;

- στ) **Τι θα κάνει ο δάσκαλος στη διδασκαλία αυτή για να διευκολύνει τη μάθηση και να διαχειριστεί τις διάφορες δραστηριότητες;**
ζ) **Με ποιον τρόπο θα ολοκληρωθεί/τελειώσει η διδασκαλία;**
η) **Η προσωπική σας εμπειρία από την εκπαίδευση κατά πόσον σας επηρέασε στην επιλογή της διδακτικής στρατηγικής;**

3. Προετοιμασία Κριτηρίων και Διαδικασιών Αξιολόγησης της Διδασκαλίας

Η αξιολόγηση μιας διδασκαλίας πρέπει να είναι πάντοτε σε αντιστοιχία με τους στόχους που τέθηκαν και να γίνεται με κριτήρια και διαδικασίες που δεν περιορίζονται στις απομνημονευτικές επιδόσεις των μαθητών, αλλά αναφέρονται στην κατανόηση εννοιών, γενικεύσεων, αρχών, γνώσεων και, γενικά, στην ικανότητά τους να μεταφέρουν την καινούργια γνώση σε νέες καταστάσεις εφαρμογών και επίλυσης προβλημάτων.

Η αξιολόγηση κάθε διδασκαλίας είναι απαραίτητη διαδικασία τόσο για τον εκπαιδευτικό όσο και για το μαθητή. Είναι η αναγκαία ανατροφοδότηση που σας δίνει τις απαραίτητες πληροφορίες για να μπορείτε να λαμβάνετε αποφάσεις που θα είναι εναρμονισμένες με την πραγματικότητα, και να προσαρμόζετε τη συμπεριφορά σας. Σε αυτό το σημείο είναι πολύ σημαντικό να καθορίσετε τη μορφή με την οποία θα παρουσιαστούν τα προϊόντα της μάθησης. Τέτοιες εναλλακτικές μορφές είναι ο λόγος, τα σχήματα, οι εννοιολογικοί χάρτες, τα μοντέλα, οι εφαρμογές, η επίλυση προβλημάτων, τα δρώμενα, οι κατασκευές κτλ. Μπορείτε να ακολουθήσετε οποιαδήποτε από τις γνωστές τεχνικές αξιολόγησης (Τριλιανός, 1998 «Μεθοδολογία»: 105-142 · Ματσαγγούρας, 2000 «Στρατηγικές»: 293-327), τις οποίες φυσικά εναρμονίζετε με τους στόχους και τη στρατηγική διδασκαλίας που έχετε επιλέξει.

Στην ανάπτυξη αυτού του σημείου του ημερολογίου θα σας βοηθήσουν ερωτήσεις όπως οι παρακάτω:

- α) **Ποια είναι η μορφή με την οποία θα παρουσιάσουν οι μαθητές τα όσα έμαθαν;**
β) **Ποια ή ποιες τεχνικές αξιολόγησης θα ακολουθήσετε;**
γ) **Γιατί προτιμήσατε τη συγκεκριμένη τεχνική και όχι κάποια άλλη;**
δ) **Ποιες βαθύτερες αντιλήψεις και πεποιθήσεις σας αναδεικνύουν οι επιλογές σας στην αξιολόγηση;**
ε) **Η προσωπική σας εμπειρία από την εκπαίδευση πόσο σας επηρέασε στην επιλογή της αξιολόγησης;**

B. Διεξαγωγή της Διδασκαλίας

Γίνεται σύντομη, αλλά ολοκληρωμένη, περιγραφή του τρόπου με τον οποίο «κύλησε» η διδασκαλία. Ειδική αναφορά γίνεται στα στοιχεία του προγραμματισμού που υλοποιήθηκαν κατά τη διεξαγωγή της διδασκαλίας, σε εκείνα που τροποποιήθηκαν και σε εκείνα που, τελικά, αποδείχθηκαν ανεφάρμοστα.

Πέρα από την παραπάνω «γενική περιγραφή» της διδασκαλίας, γίνεται και «ειδική περιγραφή» εμμέρους αξιοσημείων περιστατικών που σας αιφνιδιασαν και σας προβλημάτισαν ιδιαίτερα και σας έκαναν να νιώσετε ότι δεν ήσασταν έτοιμοι να τα αντιμετωπίσετε.

1. Ερωτήσεις για τη «γενική περιγραφή» της διδασκαλίας:

- α) **Πήγε η διδασκαλία σύμφωνα με το σχεδιασμό;**
β) **Αν όχι, τι ήταν αυτό που την ανέτρεψε;**
γ) **Πώς νιώθατε κατά τη διεξαγωγή της διδασκαλίας ιδιαίτερα στα σημεία που ανέτρεψαν τον προγραμματισμό σας;**
δ) **Πώς αντέδρασαν τα παιδιά στη διδασκαλία αυτή;**
ε) **Πώς εκτιμάτε ότι ένοιωθαν τα παιδιά κατά τη διεξαγωγή της διδασκαλίας;**
στ) **Σε τι βαθμό τα παιδιά συμμετείχαν και τι καθόρισε το μεγάλο ή μικρό βαθμό συμμετοχής;**
ζ) **Υπήρξαν προβλήματα μάθησης και συμπεριφοράς; Ποια και που κατά τη γνώμη σας οφείλονται;**

η) Εκείνη τη στιγμή, με την ανατροφοδότηση που είχατε, πώς αξιολογούσατε, «□ν θερμ□ », την πορεία της διδασκαλίας σας;

2. Ερωτήσεις για τα επιμέρους αξιοσημείωτα περιστατικά:

- α) Γιατί προβληματιστήκατε από το γεγονός αυτό;
- β) Εκείνη τη στιγμή («□ν θερμ□ ») πώς αντιδράσατε;
- γ) Τι σκεφτήκατε εκείνη τη στιγμή («□ν θερμ□ ») και το αντιμετωπίσατε με το συγκεκριμένο τρόπο;
- δ) Τι άλλες επιλογές είχατε στο μυαλό σας εκείνη τη στιγμή;
- ε) Πώς καταλήξατε στην επιλογή που πήρατε; (από κερτημένη ταχύτητα, από τυχόν εμπειρία; υπό την επιρροή συναισθημάτων; κτλ.)
- στ) Πώς νοιώσατε εκείνη τη στιγμή;

Είναι πολύ σημαντικό στις περιγραφές σας να αναφέρεστε και στο συναισθηματικό σας κόσμο. Η εργασία αυτή είναι μία καταγραφή της προσωπικής εμπειρίας σας και χωρίς τα συναισθήματά σας θα είναι ελλιπής και, ίσως, ανούσια.

Γ. Κριτική Αυτο-αξιολόγηση της Διδασκαλίας μετά τη Διεξαγωγή της

Η διδασκαλία δεν ολοκληρώνεται με τη διεξαγωγή της. Ο εκπαιδευτικός οφείλει μετά το πέρας μίας διδασκαλίας να προβεί στην εκ των υστέρων αξιολόγησή της με την ηρεμία που του προσφέρει η άνεση του χρόνου και η αποστασιοποίησή του από τα γεγονότα. Για τις ανάγκες της εργασίας που θα παραδώσετε στα πλαίσια των πρακτικών θα πρέπει (i) **Να αξιολογήσετε τη διδασκαλία γενικά** και (ii) **Να αξιολογήσετε το γεγονός ή τα γεγονότα τα οποία περιγράφετε στη διεξαγωγή της διδασκαλίας.**

(i) **Αξιολόγηση της Διδασκαλίας Γενικά**

Για τη γενική αξιολόγηση της διδασκαλίας θα σας βοηθήσουν ερωτήσεις όπως:

- α) Πήγε η διδασκαλία σύμφωνα με το σχεδιασμό; (Ναι/Όχι) Πού αποδίδετε το ότι όλα πήγαν σύμφωνα με τον προγραμματισμό ή όχι;
- β) Εκ των υστέρων τι εικόνα σχηματίζετε για τη διδασκαλία;
- γ) Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης είναι τα αναμενόμενα; Επιτεύχθηκαν οι στόχοι που θέσατε;
- δ) Αν όχι, τι ήταν αυτό που ανάτρεψε τις προσδοκίες σας και τον προγραμματισμό σας;
- ε) Πού αποδίδετε την επιτυχία/αποτυχία της διδασκαλίας σας;
- στ) Ήταν η οργάνωσή σας επαρκής;
- ζ) Πώς αισθάνεστε εκ των υστέρων για τη διδασκαλία σας;
- η) Αν την οργανώνατε από την αρχή τι θα αλλάζατε;
- θ) Αν την οργανώνατε από την αρχή τι θα παρέμενε σίγουρα ίδιο;
- ι) Συγκρίνοντας τη διδασκαλία σας με διδασκαλίες που έχετε βιώσει (ή που έχετε παρακολουθήσει) στο παρελθόν (και πιθανόν έχετε διδάξει) πώς την αξιολογείτε και πώς την σχολιάζετε;

(ii) **Αξιολόγηση των Συγκεκριμένων Αξιοσημείωτων Γεγονότων**

Μερικές ερωτήσεις που θα πρέπει να σας ασχολήσουν:

- α) Γιατί νοιώσατε ανεπαρκής, ανέτοιμος ή αιφνιδιάστηκαν από το γεγονός αυτό;
- β) Υπάρχουν θεωρητικές ερμηνείες που να αφορούν άμεσα αυτό το γεγονός (αναφέρετε ποιες);
- γ) Πιστεύετε ότι οι θεωρίες αυτές είναι επαρκείς για τη διαχείριση αυτού του γεγονότος και παρόμοιων; Γιατί;
- δ) Συζητήσατε με κάποιον εκ των υστέρων για το γεγονός αυτό; Τι σας είπε (πολύ σύντομα); Συμφωνείτε; Διαφωνείτε; Γιατί;
- ε) Με τις νέες πληροφορίες που εκ των υστέρων έχετε, προέκυψαν νέες

εναλλακτικές επιλογές; Ποιες;

- στ) Εκ των υστέρων με όσες πληροφορίες αποκομίσατε θα αντιδρούσατε πάλι με τον ίδιο τρόπο; Αν όχι, τι θα αποφασίζατε τώρα; Γιατί;
- ζ) Υπάρχουν προηγούμενες εμπειρίες σας που μπορούν να συνεισφέρουν σημαντικά, όταν σκέφτεστε για το γεγονός αυτό; Ποιες; Πώς;
- η) Τι μάθατε από αυτήν την εμπειρία;
- θ) Πώς αλλάξατε απόψεις μετά από αυτήν την εμπειρία;
- ι) Η εμπλοκή σας σε αυτό το γεγονός πρόκειται να επηρεάσει τον τρόπο με τον οποίο διδάσκετε; Γιατί; Πώς;
- ια) Πώς νοιώθετε εκ των υστέρων για το γεγονός αυτό;
- ιβ) Συγκρίνοντας τις αντιδράσεις σας με αντίστοιχες αντιδράσεις που έχετε βιώσει / έχετε παρακολουθήσει στο παρελθόν πώς τις αξιολογείτε και πώς τις σχολιάζετε;

III. Διευκρινίσεις και Προτάσεις

A. Ερωτήματα και Διευκρινίσεις

Από την εμπειρία μας των τελευταίων ετών, έχουμε διαπιστώσει ότι κατά την προετοιμασία της «ημερολογιακής έκθεσης», οι φοιτητές έχουν διάφορες αβιότητες αναφορικά: (1) **με την έκταση της «ημερολογιακής έκθεσης»**, (2) **με το χρόνο συγγραφής της** και (3) **με το «είδος» και το «ύφος» της**.

1. Έκταση της Ημερολογιακής Έκθεσης

Παρόλο που η έκταση μιας εργασίας δεν είναι σε καμία περίπτωση καθοριστική της ποιότητας του περιεχομένου της, συνήθως βοηθάει αυτούς που την εκπονούν (τουλάχιστον αυτό έχει δείξει η εμπειρία των προηγούμενων ετών) να γνωρίζουν την αναμενόμενη έκτασή της. Η αναμενόμενη έκταση, λοιπόν, για τις τρεις διδασκαλίες της ημερολογιακής έκθεσης είναι 4-5 σελίδες **ανά διδασκαλία**, ήτοι συνολικά 12 με 15 περίπου σελίδες για τις τρεις διδασκαλίες. Παραθέτουμε ενδεικτικά κατανομή σελίδων ανά διδασκαλία:

(Α) Προγραμματισμός της Διδασκαλίας (2 σελίδες συνολικά)

(i) Στοχοθεσία (½ σελίδα)

(ii) Επιλογή διδακτικής στρατηγικής (1 σελίδα)

(iii) Οργάνωση της αξιολόγησης των στόχων της διδασκαλίας (½ σελίδα)

(Β) Πραγματοποίηση της Διδασκαλίας (1 σελίδα συνολικά)

(i) Μία γενική περιγραφή (½ σελίδα)

(ii) Μία ειδική διεξοδική περιγραφή σε ένα μικρό γεγονός (½ σελίδα)

(Γ) Κριτική Αυτο-αξιολόγηση της Διδασκαλίας (1-2 σελίδες συνολικά)

(i) Γενική Αξιολόγηση της Διδασκαλίας (½-1 σελίδα)

(ii) Αξιολόγηση του μικρού γεγονότος (½-1 σελίδα)

Συμπληρωματικά, με τη μορφή παραρτήματος παρατίθενται στο τέλος της εργασίας φωτοτυπίες από τα φυλλάδια δραστηριοτήτων που προέρχονται από τις περιγραφόμενες διδασκαλίες καθώς επίσης και συμπληρωμένα δείγματα εργασιών από μαθητές της τάξης όπου αυτό είναι δυνατόν.

2. Χρόνος Σύνταξης και Κατάθεσης της Ημερολογιακής Έκθεσης

Στοιχεία για τη συγγραφή του ημερολογίου πρέπει να συγκεντρώνετε καθημερινώς κατά τον προγραμματισμό και μετά τη διεξαγωγή των προς περιγραφή διδασκαλιών. Αυτά αποτελούν το υλικό το οποίο θα εξεργασθείτε κατάλληλα μετά την ολοκλήρωση της εβδομαδιαίας πρακτικής. Υπενθυμίζεται ότι το κείμενο του ημερολογίου σε μορφή ολιγοσέλιδης εργασίας κατατίθεται εντός δεκαημέρου στο Γραφείο του Υπεύθυνου Καθηγητή και πριν από την έναρξη των θερινών εξετάσεων –**σε έντυπη και σε ηλεκτρονική μορφή** – και με βάση αυτό ο Καθηγητής δηλώνει στη Γραμματεία του Τμήματος τα ονόματα των φοιτητών που ολοκλήρωσαν επιτυχώς την πρακτική άσκηση. Χωρίς αυτή τη δήλωση δεν μπορεί κανείς να κάνει αίτηση ορκωμοσίας για πτυχίο!

3. «Είδος» και «ύφος» της ημερολογιακής έκθεσης

Η ημερολογιακή έκθεση που πρόκειται να συγγράψετε **δεν αποτελεί επιστημονικό άρθρο**. Γι' αυτό ακριβώς το λόγο **δεν χρειάζεται να υπάρχουν βιβλιογραφικές παραπομπές**. Επιπρόσθετα, δεν χρειάζεται να γίνεται αναδιατύπωση γνωστών επιστημονικών θεωριών, ενώ αναμένεται να υπάρχει ένα πιο προσωπικό και οικείο ύφος σε σχέση με το φορμαλισμένο επιστημονικό λόγο. Εν αντιθέσει με τις επιστημονικές εργασίες, όπου τα συναισθήματα και οι αξιολογικές κρίσεις πρέπει να περιορίζονται, εδώ ζητείται ακριβώς το αντίθετο. Ο προσδιορισμός της έκθεσης αυτής ως «ημερολογιακής» έχει σκοπό να υπογραμμίσει τον εντελώς προσωπικό τρόπο διατύπωσης απόψεων, σκέψεων, αντιλήψεων, προβληματισμών και συναισθημάτων του γράφοντος.

Ακριβώς γι' αυτό το λόγο η έκθεση **δε βαθμολογείται**, αλλά χαρακτηρίζεται ως ερρκής ή μη ερρκής. Η πληρότητά της έγκειται στην αναφορά και στις τρεις πτυχές της διδακτικής πράξης (προγραμματισμός, πραγματοποίηση και αξιολόγηση της διδασκαλίας). **Δεν αξιολογείται, ούτε λαμβάνεται υπόψη η θετική ή η αρνητική έκβαση της διδασκαλίας, ούτε, φυσικά, οι απόψεις που διατυπώνονται σε αυτή**. Μάλλον αυτό που είναι πραγματικά ενδιαφέρον να καταγραφεί στο ημερολόγιο αυτό είναι τα σημεία στα οποία τα πράγματα δεν εξελίχθηκαν ομαλά. Φυσικά στην αοτίμησή της πληρότητας λαμβάνεται υπόψη η υπευθυνότητα με την οποία αντιμετωπίστηκε το πόνημα, η σχετική επιμέλεια καθώς και το κατά πόσον ανταοκρίνεται στις οδηγίες. Δείγματα «Ημερολογιακών Εκθέσεων» προηγουμένων ετών, τις οποίες διασκεύασε στα αδύνατα σημεία τους ο υποψήφιος διδάκτορας Μιχ. Κασούτας, που συμμετείχε στη μορφοποίηση του παρόντος, θα αναρτηθούν στο «ιστοπαράθυρο» του Καθηγητή κ. Ματσαγγούρα στην ιστοσελίδα του Τμήματος (<http://www.cc.uca.gr/ptde/>) ή μέσω της ιστοσελίδας «η-τάξη» (<http://eClass.uca.gr>).

B. Δυσκολίες και Προτάσεις

Από την εμπειρία μας έχουμε διαπιστώσει ότι οι φοιτητές δυσκολεύονται ιδιαίτερα στα εξής σημεία:

1. Στη στοχοθεσία

Συνήθως παρατηρείται μία δυσκολία η οποία αφορά κυρίως την ανυπαρξία στόχων που να ανταοκρίνονται στις ανώτερες μορφές γνώσης και σκέψης. Επίσης αρκετά από τα ημερολόγια παρουσιάζουν ανεάρκεια στην αιτιολόγηση της στοχοθεσίας. Για να ξεπεραστεί το πρόβλημα αυτό προτείνουμε να θέσετε ένα σχετικά ικανό αριθμό επιμέρους στόχων (3-6) ανά διδακτική ενότητα καθώς και το να συμβουλευτείτε κάποια στοχοταξινόμια. Προσοχή χρειάζεται και κατά τη διατύπωση των διδακτικών στόχων έτσι ώστε αυτή να γίνεται με σαφήνεια. Καλό είναι να μην περιορίζετε σε διατυπώσεις γενικές και αόριστες, όπως «Να επιλύουν τα σχετικά προβλήματα» ή «Να κατακτήσουν οι μαθητές το νόημα του κειμένου», αλλά να τις εξειδικεύετε σε διατυπώσεις σαφείς όπως: «Να μπορούν να επιλύουν προβλήματα που έχουν ως ζητούμενο το εμβαδό κυλίνδρου, όταν τους δίνονται οι διαστάσεις αυτού» ή «Να είναι σε θέση να παρουσιάσουν τα κύρια σημεία του κειμένου».

2. Στην επιλογή δραστηριοτήτων και διδακτικής στρατηγικής

Οι δυσκολίες που παρατηρούνται εδώ έχουν να κάνουν με τη μετατροπή των διδακτικών στόχων σε διδακτικο-μαθησιακές δραστηριότητες και στην οργάνωση των δραστηριοτήτων σε ενιαία στρατηγική διδασκαλίας με ερρκή αιτιολόγηση. Και εδώ χρειάζεται σαφής διατύπωση. Δεν αρκεί να αναφέρουμε γενικά π.χ. ότι οι μαθητές θα εργαστούν σε ομάδες συνεργατικά και ανακαλυπτικά. Πρέπει να αναφερόμαστε και στις ειδικές δραστηριότητες π.χ. «Θα οργανώσουν τριμελείς ομάδες που θα κάνουν το ... πείραμα. Θα καταγράψουν τα ... Θα συζητήσουν για το πώς μπορούν να τα συσχετίσουν και να διατυπώσουν με δικά τους λόγια το νόμο της ...»

3. Στην αξιολόγηση της διδασκαλίας

Το συνηθέστερο πρόβλημα που παρατηρείται είναι ότι δεν αξιολογούνται/ελέγχονται όλοι οι στόχοι που έχουν τεθεί. Επιπλέον, υπάρχει μία εμμονή μόνο στον γραπτό ή προφορικό λόγο στους τρόπους παρουσίασης της γνώσης που αποκτήθηκε και δεν αξιοοιοούνται οι εναλλακτικές δυνατότητες

σου μας παρέχει η θεωρία των πολλαπλών τύπων νοημοσύνης.

4. Στην περιγραφή της διδασκαλίας

Το πιο συχνό πρόβλημα είναι η αναπαραγωγή των στοιχείων που έχουν καταγραφεί ήδη στον προγραμματισμό της διδασκαλίας. Αυτό που ενδιαφέρει στο συγκεκριμένο κομμάτι έχει να κάνει με όλα εκείνα τα «ζωντανά» στοιχεία μιας διδασκαλίας που την κάνουν μοναδική και ανεπανάληπτη. Επιπλέον, έντονη δυσκολία παρουσιάζεται συχνά και στον εντοπισμό και τη διεξοδική περιγραφή ενός ειδικού αξιοσημείωτου περιστατικού. Αυτό που στην πραγματικότητα ζητείται είναι να κάνετε εις βάθος ανάλυση και αναστοχασμό σε ένα μικρό συμβάν της διδασκαλίας κάτι που θα ήταν πολύ κουραστικό αν γινόταν σε όλη την έκταση της ημερολογιακής έκθεσης. Αν, δηλαδή, η εργασία δίνει συνθετικά μια **γενική εικόνα και αποτίμηση** της διδασκαλίας, η διεξοδική περιγραφή ειδικών περιστατικών δείχνει **αναλυτικά** τον τρόπο που σκέφτεστε και αποφασίζετε σε **ειδικές καταστάσεις/περιστάσεις**, οι οποίες σας αιφνιδιάζουν ή σας προξενούν προβληματισμό. Καλό είναι σε αυτό το κομμάτι να δείχνετε όλους τους παράγοντες που λάβατε υπόψη ή σας εμπύρεσαν τόσο στην «Πν θερμ» λήψη της απόφασης όσο και για την εκ των υστέρων αξιολόγηση των αντιδράσεών σας.

5. Στην περιγραφή προσωπικών γνώμων, αντιλήψεων, εντυπώσεων και συναισθημάτων.

Οι φοιτητές συνήθως παρουσιάζουν σχετική άνεση στην παράθεση «επιστημονικής γνώσης» δυσκολεύονται, όμως στην παράθεση προσωπικών σκέψεων, και, κυρίως, συναισθημάτων. Οι «ημερολογιακές εκθέσεις», όμως, χαρακτηρίζονται για το «προσωπικό στοιχείο», στην υπηρεσία του οποίου θέτουν το «επιστημονικό».

Καλή Επιτυχία!